

İnovasyon Politikasının Stratejik Aklı

Metin Durgut

Ekonomik büyüme, istihdam ve rekabetçilik arayışı içindeki ülkelerin büyük önem verdikleri inovasyon sistemleri üzerine yapılan araştırmalara göre “bir ekonominin genel performansı, belli formel kurumların (şirketler, araştırma kurumları, üniversiteler vb.) nasıl çalıştıklarından çok bunların ortak bir bilgi üretimi ve kullanımı sisteminin elemanları olarak nasıl etkileştiklerine ve sosyal kurumlardan (değerler, normlar, yasal çerçeveler, vb.) karşılıklı olarak nasıl etkilendiklerine ” bağlıdır¹. Mesaj, tek kuruluşun mikro dünyasından bölgesel, sektörel ve ulusal sistemlerin çok aktörlü karmaşık yapılarının türediği bir kurumlar evreninde, yaratıcı ve yenilikçi faaliyetin basite indirgenmiş modellerinden artık vaz geçmemizi söylüyor. Sanayi ve hizmet, araştırma ve eğitim sektörlerinden, politika koyucu ve destek sağlayıcı erklerden birbirine benzemez aktörlerin oluşturduğu ağyapılar içinde beklentilerin az sayıda ortak hedefe odaklanması, öncelikle gerçeğin değişik algılamalarının ve olası değişik geleceklerin müzakeresine izin veren politikaları ve politika araçlarını gerektirir. Bu politikalarda paydaşların görüşlerini enformasyon ve bilgi tabanlı müzakere ortamlarında sıraya sokup düzenleyen uzlaşma süreçleri yer alır ki, bunlar aynı zamanda değişimi yönetme yeteneğinin kazanılıp kurumlara mal edildiği öğrenme süreçleridirler. Geçmiş eylemin doğrulanıp meşrulaştırılmasından çok gelecek eylemini daha iyi anlayıp bilgilendirmeyi amaçlayan yeni değerlendirme yaklaşımında, müzakerenin enformasyon ve bilgi tabanı (stratejik akıl), karmaşık toplumsal yapıların çeşitli organizasyonel düzeylerinde yer alan karar alma faaliyetlerinin ana kaynağı haline gelmektedir. Stratejik akıl toplumsal yapılara ne kadar kolay erişilebilecek ve kullanılabilir biçimde dağıtılmışsa, güçlü toplumsal içeriğe sahip politikalar üretme olanağı da “yaygın (dağıtılmış) stratejik akıl”² sayesinde o ölçüde artmaktadır.

Değerlendirme ve gelecek öngörüsü gibi çalışmalar, inovasyon sistemi aktörlerinin stratejik bilgiye erişmek amacıyla başvurduğu etkin istihbarat araçları arasına girmiş bulunmaktadır. Ama, genellikle yerel nitelikte olan stratejik bilginin küçük bir bölümüne erişilmekte, pek çok kurumsal çerçeveye ve organizasyon düzeyine dağılmış olan istihbarat aracından, kaynağından veya çıktısından yararlanılamamaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi için özellikle değişik sistemlerin akıllı arayüzler ile birbirine eklenmesi gerekmektedir. Aynı altyapıları bir araya getiren mimarilere ve bu mimariler içinde bilgi akışını kolaylaştıran mekanizmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bilim, teknoloji ve inovasyona yönelik sosyo-ekonomik beklenti, yaygın stratejik akılla birlikte etkileşim ve müzakere için yeni katılımcı platformlara, bilimsel ve teknolojik gelişmelerle toplum talebini bağdaştıracak demokratik süreçlere duyulan ihtiyacı da büyütülmektedir.

¹ OECD, “Assessing and Expanding the Science and Technology Base”, DSTI/STP/TIP, 1994.

² S. Kuhlmann, “Distributed Intelligence: Combining Evaluation, Foresight and Technology Assessment”, IPTS Report, V.40, 1999.

Avrupa Birliđi, yaygın stratejik akıl araçları olan “bilim ve teknoloji öngörüsü (science and technology foresight)”, “politika değerlendirmesi (policy evaluation) ve “teknoloji değerlendirmesi (technology assessment)” yöntemlerinin tümleştirilerek kombinasyonlar veya permütasyonlar içinde kullanılmasını tartışmaktadır. Yaygın stratejik akılı AB vatandaşlarının erişime açacak yenilikçi bir atılım ise “Avrupa Araştırma Alanı (European Research Area)” projesidir³. AB araştırma faaliyetinin Avrupa düzeyinde uygun koşullara kavuşmasını amaçlayan bu programın ana yüklenicisi, AB “Altıncı Çerçeve Programı (Sixth Framework Programme)”dır. Mükemmeliyet merkezlerini mükemmeliyet ağyapıları içinde birleştirmek, büyük bilim tesisleri için ortak yaklaşım geliştirmek, bilim ve teknoloji için kuruluşlar-arası işbirliğini artırmak, araştırmaya ve inovasyona yatırımı teşvik etmek, politikaların uygulanması için ortak bir referans sistemi kurmak ve insan kaynaklarından daha iyi yararlanmak gibi oldukça iddialı hedefler koymuş olan Avrupa Araştırma Alanı’nın stratejik cazibesi Altıncı Çerçeve Programı’na katılmayan tek aday ülke olmak gibi ters yönde bir iddiayı anlamsız kılmaktadır.

---

³ <http://www.cordis.lu/rtd2002/>